НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № 52-654-04-7
Дата: 26 / 05 202 6 г.

ЧРЕЗ: Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА,

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА 52-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

11. 36

ДО: Г-ЖА ЯНКА ТЯНКОВА,

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВРЕМЕННАТА КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ

ОТНОСНО: Второ гласуване на Закон за противодействие на корупцията сред лица, заемащи публични длъжности, със сигнатура 52-602-01-3, внесен от Министерски съвет на 30.04.2026г. и приет на първо гласуване на 22.05.2026г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл.79, ал.1 от временно действащия Правилник за организацията и дейността на Народното събрание, в рамките на четиридневния срок до 26.05.2026г., внасям следните допълнение в Закон за противодействие на корупцията сред лица, заемащи публични длъжности, със сигнатура 52-602-01-3, внесен от Министерски съвет на 30.04.2026г. и приет на първо гласуване на 22.05.2026г., както следва:

1. В член 8, алинея 9, се добавят нови две изречения пето и шесто, със следния текст:

„След изслушването на кандидатите се провежда обсъждане на кандидатурите. В него могат да участват представители на юридически лица с нестопанска цел, регистрирани за осъществяване на общественополезна дейност, Висшия адвокатски съвет, висши училища и научни организации, както и представители на средствата за масово осведомяване.“

2. В член 53, ал.1, се добавя нова т.4 със следния текст:

„4. проверка на корупционния риск, свързан със стандарта на живот, поведението и действията на лицата, заемащи публични длъжности“.

3. В чл.8, ал.5, в края на изречение второ точката се премахва, вместо нея се поставя запетая и се добавя следния текст:

„както и декларация за задължения и кредити, в т.ч. по кредитни карти, на стойност над 5 000 евро, както и договорените лихвени проценти по тях“.

4. В текста на чл.13, се правят следните изменения:

4.1. В алинея 1 се добавя нова точка 7 със следния текст:

„При действия или бездействия, с които се уронва престижа на държавното управление“

4.2. В текста на алинея 2, текстът „ал. 1, т. 3 и 4“ се заменя с „ал. 1, т. 3, 4 и 7“.

5. В текста на член 15, алинея 1, се добавя нова точка 13 със следния текст:

„13. Проверява корупционния риск чрез проверка и събиране на сведения и данни за стандарта на живто, поведението и действията на лицата, заемащи публични длъжности за наличие на корупционни практики и/или установяване на конфликт на интереси“.

Досегашната т.13 се преномерира като т.14.

6. В член 63, алинея 1 се добавят нови т.17 и т.18 със следния текст:

„17. Пътувания в чужбина извън тези, свързани със заеманата от тях публична длъжност, както и размера на изразходваните във връзка с пътуването средства;“

„18. Участията си като пълномощник в сделки с недвижими имоти, движими вещи, с дялове и акции в търговски дружества, прехвърляне на предприятие или други търговски или правни сделки с имущество, оценими на стойност над 5 000 евро.“

7. В член 102 се добавя нова алинея 3 със следния текст:

„(3). „Ако органът не извърши освобождаването в срока, предвиден в съответния закон, или се произнесе с решение, с което отказва да освободи лицето, за което е установен конфликт на интереси с влязъл в сила акт, Комисията, както и лицето, подало сигнала, може да го обжалва пред съответния административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Неговото решение подлежи на обжалване пред Върховния административен съд, който се произнася в едномесечен срок след получаването на жалбата, като решението му е окончателно.“

8. В текста на член 102, алинея 1, се прави следното изменение:

След думите **„за периода“** се добавят думите ***„от момента на заемането на длъжността до момента на извършване на действието, представляващо конфликт на интереси“,*** а думите „през който конфликтът на интереси е бил укрит“, се заличават.

9. В новосъздадената Глава тринадесета „Електронни регистри“ в член 104, алинея 1 в точка 2, точката и запетаята се премахват и се добавя следния текст:

„и за лицата, по отношение на които са влезли в сила решения за установяване на конфликт на интереси“.

Добавя се и нова точка 4 със следния текст:

„4. За лицата, по отношение на които са съставени актове за установяване на административни нарушения и за лицата, по отношение на които са влезли в сила наказателни постановления.“

10. В чл.105 се добавя нова алинея 7 със следния текст:

„(7) В случаите, в които по подаден сигнал, който е в компетентността на Комисията е постановено решение с което проверката по сигнала се прекратява без последващи действия, това се съобщава на лицето, подало сигнала. То има правото да оспори решението по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от получаването му. Делото се гледа в закрито заседание и съдът се произнася в едноседмичен срок. Ако уважи жалбата, съдът връща обратно преписката на Комисията за повторно произнасяне, с даване на мотивирани указания относно прилагането на закона.“

11. В чл.107, алинея първа се добавя нова точка 4 със следния текст:

„4. Да уведомят подателя на сигнала в едноседмичен срок от получаването на сигнала, за неговите права, възможности и мерки за защита“.

12. Текстът на чл.108 се изменя по следния начин:

„Чл.108. В особени случаи по искане на председателя на Комисията, включително и въз основа на отправена до него молба от лицето, подало сигнал, Министерството на вътрешните работи взема допълнителни мерки за защита на това лице, ако са налице основания за това.“

13. В преходните и заключителните разпоредби, в параграф 17, в точка 6, в създадения нов член 213б от Наказателно-процесуалния кодекс, алинея първа, се добавя ново изречение второ, със следния текст:

„В случай, че проверката е започнала по подаден сигнал по реда на чл.105, алинея първа, препис от постановлението за отказ се изпраща и на лицето, подало сигнала. То може да го обжалва по същия ред и в същия срок.“

МОТИВИ

Превенцията срещу корупцията не може да се осъществява чрез анализи и методологии, чрез обучения, семинари и платени от българския данъкоплатец информационни кампании, чрез проучвания и анализи на общественото мнение, становища, събиране и обобщаване на добри практики и други дейности със спорен ефект. Най-ефективният начин е чрез извършването на проверки в определени случаи на лицата, заемащи публични длъжности. И то проверки на действията, поведението и стандарта на живот на лицата, заемащи публични длъжности.

Доста често рязкото покачване на стандарта на живот на лицата, заемащи публични длъжности, се свързва с пътувания в чужбина, където се проявява този стандарт на живот, несъответстващ на получаваните легални доходи от лицето. Причината разбира се, е че в чужбина няма текущ контрол на разходваните от лицето средства. Именно затова е редно лицата, заемащи публични длъжности, да декларират своите своите пътувания и пребивавания в чужбина, както и средствата, които са разходвали за такива пътувания.

На следващо място, налице са доста случаи, когато лицата, заемащи публични длъжности, придобиват имущество в собственост на трети лица, които играят ролята на подставени собственици. За да контролират този процес и най-вече за да минимизират публичността на сделките и изтичането на информация за тях, доста често лицата, заемащи публични длъжности, участват в сделките като пълномощници на някоя от страните или и на двете страни по сделката. Затова е важно да декларират подобно свое участие, което пък от своя страна ще позволи много лесна проверка на лицето – упълномощител, което е формалния собственик или продавач на съответното имущество, предмет на сделката.

Един от сериозните недостатъци на предложения Закон е, че не са поощрявани лицата да подават сигнали и невинаги им са разяснявани пълния обем от права и възможности за тяхната защита. Би следвало да има изрично задължение за служителите, обработващи сигнала, да уведомяват сигналоподателя за неговите права и възможности за защита.

Друг сериозен недостатък е безконтролната възможност на Комисията да откаже да установи конфликт на интереси. Фрапираща е статистиката за практиката на предходно действалата КПК в това отношение. Затова лицето, подало сигнал, следва да получи правото, ако желае да оспори това Решение в съда, инициирайки производство по контрол на този акт по реда на АПК, което производство да приключи в кратък едномесечен срок.

Понякога конфликт на интереси се наблюдава при изборни позиции – кметове, председатели на общински съвети и т.н. Тогава, след като влезе в сила след съдебно обжалване решението на Комисията, съгласно разпоредбата на чл.102, ал.2, то ще бъде изпращано на ОИК, която е колективен орган, създаден на партиен принцип. Това за съжаление създава възможности за Решение, с което лицето остава на своя пост. По предлаганата законова уредба, органът, установил конфликт на интереси, не може да обжалва Решението на ОИК. И това е проблем.

Видно е от статистиката за дейността на предходно действалата КПК, че за 2024г. от 18 решения на КПК за конфликт на интереси, са отстранени само 11 лица, а за 2025г. след 21 решения са отстранени само 9 лица. Затова е важно да бъде дадено право на органа, установил конфликт на интереси, да оспорва в съда решение на органа, който не е освободил от длъжност въпросното лице. Такова право следва да бъде дадено и на лицето, подало сигнала, въз основа на който е установен конфликт на интереси с влязло в сила решение на Комисията.

При установяването на конфликт на интереси в сегашната законова уредба, лишаването от възнаграждение понякога е в смешно ниски граници. Оказва се, че лицето, извършило нарушение на забраната за конфликт на интереси, трябва да върне обратно полученото от него възнаграждение, само за дните, когато са налице действията –

подписан документ и др. – с които е налице конфликт на интереси. За 11-те решения през 2024г. са събрани от КПК едва 207,6 хиляди лева, а за 12-те решения през 2025г. – само 199 хиляди лева. Така наказанието се оказва, че е изключително нисък размер и по никакъв начин не действа превантивно. Затова предлагаме друго решение, което да увеличи размера на паричната санкция.

Има дисбаланс между обстоятелството, че съгласно предлагания закон, лицата, заемащи публични длъжности, ще подават декларации за имущество и конфликт на интереси, като информацията ще е публична; но само и единствено в случаите, в които по отношенине на тях е установено, че са извършили нарушение на законодателството, то само и единствено тогава е изключена публичността по отношение на тях. Затова с оглед публичността и прозрачността на държавното управление считаме, че последната информация следва да е включена в електронните регистри, поддържани от Комисията.

Може би най-важният инструмент, който да обезпечи противодействието на корупцията, е контролът върху отказите от страна на прокуратурата да образува досъдебно производство за извършено корупционно престъпление. Въпреки, че с предлаганият текст на нов член 213б от НПК, е дадено право на Комисията да обжалва постановленията за отказ и въпреки, че е възприето предходно внесено от ПГ Възраждане предложение за по-адекватна редакция на правомощието на Комисията, посочено сега в чл.15, ал.1, т.9, то предходно действалата КПК не го е упражнила в нито един случай, от около общо над 600 издадени постановления за отказ от образуване на досъдебно производство след извършени от нея проверки за корупция. Тук е налице дисбаланс с предлагания нов член 243б, в разпоредбата на който прекратяването на досъдебното производство подлежи на задължителен съдебен контрол. Но за да се стигне въобще до досъдебно производство, то трябва да може да бъде образувано. Което няма как да се случи при толкова много на брой необжалвани откази от прокуратурата. Което обуславя изключителната важност да бъде създадена възможност за осъществяването на по-широк съдебен контрол, който да не зависи единствено от инициативата (ако въобще бъде упражнена такава) на Комисията. Така лицето, подало сигнала за корупционно престъпление, следва да разполага с правото да обжалва постановлението за отказ – каквото право то разполага по НПК при подаването на жалба за всеки един друг вид престъпление. Затова е необяснимо и лишено от логика, лишаването му от това право, конкретно при подаден от него сигнал за корупционно престъпление.

ВНОСИТЕЛ:

НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ:.....

/адв.Петър Петров, ПГ Възраждане/